

Scientology Zuiderkerk onder vuur vanwege tentoonstelling

‘Psychiatrie weggezet als gevaarlijk’

Volgende week opent een aan Scientology gelieerde organisatie de controversiële tentoonstelling *Psychiatrie: een industrie des doods* in de Zuiderkerk in Amsterdam. Cliëntenbelang Amsterdam wil dat de kerk, of anders de gemeente, de tentoonstelling verbiedt.

Malou Hart
AMSTERDAM

De tentoonstelling *Psychiatrie: een industrie des doods* in de Zuiderkerk is een aanklacht tegen de psychiatrie, en waarschuwt bezoekers met videoschermen en posters voor medicijnen die helpen tegen psychische klachten. Er wordt bijvoorbeeld beweerd dat medicatie bij miljoenen kinderen leiden tot geweld, suïcidaliteit en soms zelfs de dood. Medicatie wordt neergezet als ‘chemische lobotomie’.

Volgens Cliëntenbelang Amsterdam, die onder meer Amsterdamse ggz-medewerkers vertegenwoordigt, creëren de beweringen in de tentoonstelling een eenzijdig, angstaanjagend beeld van de psychiatrie. Zij zijn bang dat mensen in psychische nood worden afgeschrikt om professionele hulp te zoeken, waardoor ze misschien verder afglijden.

Omstreden

De belangenorganisatie doet daarom een oproep aan de Zuiderkerk om de tentoonstelling af te blazen, of minstens van waarschuwingen te voorzien. “Als historisch baken in Amsterdam zou de Zuiderkerk volgens ons geen podium moeten bieden aan een initiatief dat gebaseerd is op angst zaaien en desinformatie,” zegt een communicatieadviseur van Cliëntenbelang.

Ook de gemeente, als eigenaar van de kerk, zou de tentoonstelling volgens de organisatie moeten tegenhouden.

Daarbij noemt Cliëntenbelang de organisator van de tentoonstelling als argument: het Nederlands Comité voor de Rechten van de Mens (NCRM). Het NCRM is de Nederlandse afdeling van de Citizens Commission on Human Rights (CCHR), een organisatie die in 1969 is opgericht door de omstreden Scientologykerk.

Scientology, opgericht in de jaren vijftig door sciencefictionschrijver L. Ron Hubbard, is een religieuze beweging en wordt ook wel als sekte beschouwd. Leden betalen tienduizenden euro’s voor cursussen en examens om verlost te raken van ongewilde emoties of trauma’s. Gangbare en wetenschappelijk onderbouwde psychiatrische methodes werken volgens Scientology averechts: volgens de leer van Hubbard was Adolf Hitler bijvoorbeeld beïnvloed door psychiaters.

Reizende tentoonstelling

Het NCRM schaaft zich achter deze theorieën over de ‘mainstreampsychiatrie’ en wil ‘het publiek over alle achtergronden informeren’, reageert een NCRM-vrijwilliger via de mail. ‘Onze pogingen om bij de overheid te waarschuwen lopen (vaak) op niets uit omdat de verantwoordelijkheid bij de beroepsgroepen ligt.’ Om Nederlanders toch te bereiken, organiseert de stichting deze tentoonstelling.

‘Je geeft het signaal dat deze op leugens gebaseerde mening er mag zijn’

Het is niet de eerste keer dat de tentoonstelling wordt gehouden in Amsterdam. In 2008 berichtte *Het Parool* al over een ‘dubieuze’ tentoonstelling van NCRM, toen georganiseerd in het inmiddels gesloopte Post CS-gebouw op het Oosterdoks-eiland. *Psychiatrie: een industrie des doods* is een reizende tentoonstelling die ook in andere steden als Kopenhagen, Wenen en Brussel al meerdere keren plaatsvond. De orga-

nisatie schat de tentoonstelling in totaal al tweehonderd keer is gehouden, en dat dit de vijfde keer in Nederland is.

“Een collega ging er vorig jaar heen, daarom weten we wat er wordt beweerd en hebben we het in de gaten gehouden,” zegt de communicatieadviseur van Cliëntenbelang. “Je kan kritiek hebben op de ggz – er zijn ook dingen die niet goed gaan – maar door het zo te stellen zet je de hele de industrie weg als eng en gevaarlijk. En dat klopt niet, heel veel mensen zijn wél geholpen door psychische hulp.”

Geen gevaar openbare orde

De Zuiderkerk laat aan *Het Parool* weten dat zij de tentoonstelling niet verbieden, omdat zij de ruimte slechts verhuren. Er wordt bij hen gereserveerd, zegt een medewerker aan de telefoon, daarna bemoeien ze zich niet met de inhoud. “Wij hebben daar verder niets mee te maken.”

Ook de gemeente laat weten niet in te grijpen, laat een woordvoerder van burgemeester Femke Halsema weten. “De gemeente gaat niet over programmering in culturele instellingen. Je kunt het oneens zijn met uitingen of de programmering, maar alleen het Openbaar Ministerie en de rechter zijn bevoegd om te bepalen of uitingen of gedragingen strafbaar zijn.”

Volgens Rowie Stolk, universitair docent staats- en bestuursrecht aan de Universiteit Leiden, heeft de Zuiderkerk de vrijheid met wie ze een contract aangaan, en kan de gemeente de tentoonstelling inderdaad niet verbieden. “Volgens het recht mag de overheid in principe niet bij voorbaat al censureren van wat gezegd gaat worden tijdens een evenement.”

Ook bij bijvoorbeeld protesten weegt het recht van vrijheid van meningsuiting zwaarder. “Alleen op het moment dat een evenement aanzet tot haat, geweld of discriminatie, en een direct gevaar vormt voor de openbare orde, kan de overheid ingrijpen.”

Dat is volgens Stolk nu niet het geval. “Als de tentoonstelling tot ophef leidt, of desinformatie verspreidt, is dat niet genoeg reden om het te verbieden. Grondrechten dienen er juist toe om niet-populaire boodschappen te beschermen.”

Cliëntenbelang Amsterdam blijft erbij dat de Zuiderkerk zelf verantwoordelijkheid moet nemen. “Het is net iets te makkelijk,” zegt hun communicatieadviseur. “Met smaken hoeft je je niet te bemoeien, maar dit is gewoon nepnieuws. Als het doorgaat, geef je het signaal dat deze op leugens gebaseerde mening er mag zijn.”

→ In 2008 berichtte *Het Parool* al over de ‘dubieuze’ expositie, toen georganiseerd in het inmiddels gesloopte Post CS-gebouw op Oosterdoks-eiland. FOTO ELMER VAN DER MAREL